

EIROPAS PARLAMENTS: VĒLĒŠANU PROCEDŪRAS

Eiropas Parlamenta vēlēšanu procedūras reglamentē gan Eiropas tiesību akti, ar kuriem nosaka visām dalībvalstīm kopīgus noteikumus, gan īpaši dalībvalstu noteikumi, kas katrā valstī ir atšķirīgi. Kopīgajos noteikumos paredz proporcionālas pārstāvības principu, noteikumus par procentu sliekšņiem un uzskaita konkrētas situācijas, kas nav savienojamas ar Eiropas Parlamenta deputāta mandātu. Daudzi citi svarīgi noteikumi, piemēram, par konkrēto vēlēšanu sistēmu, kas ir jāizmanto, un vēlēšanu apgabalu skaitu, ir noteikti dalībvalstu tiesību aktos.

JURIDISKAIS PAMATS

Līguma par Eiropas Savienību (LES) 14. pants; Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 20., 22. un 223. pants un Pamattiesību hartas 39. pants.

[1976. gada 20. septembra Akts](#) par Asamblejas pārstāvju ievēlšanu tiešās vispārējās vēlēšanās, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar [Padomes 2018. gada 13. jūlija Lēmumu \(ES, Euratom\) 2018/994](#).

KOPĪGIE NOTEIKUMI

A. Principi

Dibināšanas līgumos ([1.1.1.](#)) paredzēja, ka Eiropas Parlamenta deputātus sākotnēji izraudzīsies dalībvalstu parlamenti, tomēr tika paredzēts arī noteikums par viņu ievēlšanu tiešās vispārējās vēlēšanās. Padome šo noteikumu īstenoja pirms pirmajām tiešajām vēlēšanām 1979. gadā ar 1976. gada 20. septembra Aktu par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlšanu vispārējās tiešās vēlēšanās (1976. gada Vēlēšanu akts). Tas būtiski mainīja Eiropas Parlamenta institucionālo stāvokli un ir demokrātiskākas Eiropas Savienības pamatdokuments.

Ar Māstrihtas līgumu ([1.1.3.](#)) 1992. gadā paredzēja, ka šīs vēlēšanas ir jāīsteno saskaņā ar vienotu procedūru, kuras priekšlikums ir jāizstrādā Eiropas Parlamentam, savukārt Padomē ir jāpanāk vienprātīgs apstiprinājums. Taču, tā kā Padome nespēja vienoties ne par vienu no priekšlikumiem, ar Amsterdamas līgumu paredzēja iespēju pieņemt vairākus vienotos principus. Ar [Padomes 2002. gada 25. jūnija un 23. septembra Lēmumu 2002/772/EK, Euratom](#), ar ko groza 1976. gada Vēlēšanu aktu, attiecīgi ieviesa proporcionālas pārstāvības principu, kā arī nosacījumus par valsts un Eiropas mandāta nesavienojamību.

Jaunākie grozījumi 1976. gada Vēlēšanu aktā tika pieņemti ar [Padomes 2018. gada 13. jūlija Lēmumu \(ES, Euratom\) 2018/994](#), kurā iekļauti noteikumi par iespēju izmantot

dažādas balsošanas metodes (iepriekšēja balsošana, elektroniskā balsošana, balsošana internetā un balsošana pa pastu), par sliekšņiem, par personas datu aizsardzību, par to, ka valstu tiesību aktos ir jāparedz sankcijas par divkāršu balsošanu, par balsošanu trešās valstīs un par iespēju vēlēšanu zīmēs darīt pamanāmas Eiropas politiskās partijas.

Līdz ar Lisabonas līgumu ([1.1.5.](#)) tiesības balsot un tiesības kandidēt iegūst pamattiesību statusu (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 39. pants).

B. Piemērošana: kopējie spēkā esošie noteikumi

1. Ārvalstnieku tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās

Saskaņā ar LESD 22. panta 2. punktu “ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī”. Kārtība šo tiesību īstenošanai tika noteikta ar 6. pantu [Padomes Direktīvā 93/109/EK](#), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar [Padomes Direktīvu 2013/1/ES](#), nosakot, ka “ikviens Savienības pilsonis, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsonis tas nav, un kam ar atsevišķu tiesas nolēmumu vai administratīvu lēmumu ar noteikumu, ka pēdējam var piemērot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts vai piederības dalībvalsts tiesību aktiem ir atņemtas tiesības kandidēt, nevar izmantot šīs tiesības Eiropas Parlamenta vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī”.

2. Vēlēšanu sistēma

Saskaņā ar grozīto 1976. gada Vēlēšanu aktu Eiropas vēlēšanām ir jābūt balstītām uz proporcionālu pārstāvību un jāizmanto vai nu sarakstu sistēma, vai arī atsevišķa pārdalāmu balsu sistēma. Dalībvalstis var arī atļaut balsošanu, kuras pamatā ir atvērto sarakstu sistēma.

Papildus brīvprātīgam minimālajam sliekšnim deputātu vietu sadalījumam, kas var būt līdz 5 % no valsts līmenī nodotajām derīgajām balsīm, jaunākie grozījumi 1976. gada Vēlēšanu aktā, kas pieņemti ar [Padomes Lēmumu \(ES, Euratom\) 2018/994](#), dalībvalstīs, kurās izmanto sarakstu sistēmu, nosaka minimālo sliekšni deputātu vietu sadalījumam vēlēšanu apgabaliem, kuros ir vairāk nekā 35 deputātu vietas, un šis sliekšnis nav zemāks par 2 % un nepārsniedz 5 % attiecīgajā vēlēšanu apgabalā (tostarp dalībvalstī ar vienu vēlēšanu apgabalu). Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu šo pienākumu ne vēlāk kā līdz 2024. gada vēlēšanām.

Saskaņā ar minēto lēmumu dalībvalstis var arī paredzēt iespēju vēlēšanās balsot iepriekš, balsot pa pastu un balsot elektroniski un internetā. Šādā gadījumā tām jānodrošina rezultātu uzticamība, balsojuma aizklātums un personas datu aizsardzība.

3. Nesavienojamība

Saskaņā ar 7. pantu 1976. gada Vēlēšanu aktā, kas grozīts ar [Padomes Lēmumu 2002/772/EK, Euratom](#), Eiropas Parlamenta deputāta amats nav savienojams ar dalībvalsts valdības locekļa, Komisijas locekļa, Eiropas Savienības Tiesas tiesneša, ģenerāladvokāta un sekretāra, Revīzijas palātas locekļa, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas locekļa amatu, tādu komiteju un citu struktūru locekļa amatu, kas saskaņā ar Līgumiem izveidotas, lai pārvaldītu Savienības fondus vai

veiktu pastāvīgus tiešus administratīvos uzdevumus, Eiropas Investīciju bankas Direktoru padomes, Pārvaldības komitejas vai personāldaļas darbinieka amatu un ar Eiropas Savienības institūciju vai ar tām saistīto specializēto struktūru ierēdņa vai darbinieka amatu. Papildu noteikumi par nesavienojamību turpina attiekties uz Reģionu komitejas locekļiem (pievienoti 1997. gadā), Eiropas Centrālās bankas Direktoru valdes locekļiem, Eiropas Savienības ombudu un, pats būtiskākais, dalībvalstu parlamenta deputātiem (pievienoti 2002. gadā).

KĀRTĪBA, KO NOSAKA DALĪBVALSTU NOTEIKUMI

Papildus šiem kopīgajiem noteikumiem vēlēšanu kārtību reglamentē arī dalībvalstu noteikumi, kas var būt ļoti atšķirīgi; vēlēšanu sistēma tāpēc ir uzskatāma par polimorfu vēlēšanu sistēmu.

A. Vēlēšanu sistēma un sliekšņi

Visām dalībvalstīm ir jāizmanto proporcionālas pārstāvības sistēma. Papildus brīvprātīgam sliekšnim deputātu vietu sadalījumam, kas var būt līdz 5 % valsts līmenī, ar [Padomes Lēmumu \(ES, Euratom\) 2018/994](#) tika noteikts minimālais sliekšnis, kas nav zemāks par 2 % un nepārsniedz 5 %, deputātu vietu sadalījumam vēlēšanu apgabalos (tostarp dalībvalstī ar vienu vēlēšanu apgabalu), kuros ir vairāk nekā 35 deputātu vietas. Šī prasība jāizpilda, vēlākais, līdz 2024. gada Eiropas vēlēšanām.

Šobrīd sliekšņus piemēro šādas dalībvalstis: Beļģija, Čehija, Francija, Horvātija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija un Ungārija (5 %); Austrija, Itālija un Zviedrija (4 %), Grieķija (3 %) un Kipra (1,8 %). Pārējās dalībvalstis sliekšni nepiemēro, lai gan Vācija to mēģināja darīt, bet divos attiecīgi [2011.](#) un [2014.](#) gada lēmumos Vācijas Konstitucionālā tiesa atzina, ka valstī spēkā esošais sliekšnis attiecībā uz ES vēlēšanām (kas vispirms bija 5 %, bet pēc tam – 3 %) neatbilst valsts konstitūcijai.

B. Vēlēšanu apgabalu robežas

Eiropas vēlēšanās gandrīz visas dalībvalstis piemēro kārtību, ka visa valsts ir viens vēlēšanu apgabals. Tomēr četras dalībvalstis (Beļģija, Īrija, Itālija un Polija) savu teritoriju ir sadalījušas vairākos reģionālos vēlēšanu apgabalos.

C. Tiesības balsot

Visās dalībvalstīs vēlēšanās var piedalīties no 18 gadu vecuma, izņemot Austriju un Maltu, kur tas iespējams no 16 gadu vecuma, un Grieķiju – no 17 gadiem.

Piecās dalībvalstīs (Beļģijā, Bulgārijā, Luksemburgā, Kiprā un Grieķijā) balsošana ir obligāta – pienākums balsot attiecas gan uz pilsoņiem, gan arī uz reģistrētiem iedzīvotājiem, kas ir citu ES dalībvalstu pilsoņi.

1. Ārvalstnieku tiesības balsot dzīvesvietas valstī

Savienības pilsoņiem, kuri dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsoņi, ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem (LESD 22. pants). Tomēr jēdziens “dzīvesvieta” dažādu dalībvalstu vēlēšanu sistēmās tiek skaidrots atšķirīgi. Dažās valstīs (Francijā, Igaunijā, Polijā, Rumānijā, Slovēnijā un Vācijā) ir noteikts, ka vēlētajiem vēlēšanu teritorijā ir jābūt pastāvīgai vai pamata dzīvesvietai vai ka viņiem ir pastāvīgi jāuzturas

šajā vēlēšanu teritorijā (Dānijā, Grieķijā, Īrijā, Kiprā, Luksemburgā, Slovākijā un Zviedrijā), vai arī attiecīgajiem vēlētājiem ir jābūt reģistrētiem iedzīvotāju reģistrā (Beļģijā un Čehijā). Lai piedalītos vēlēšanās dažās valstīs (Kiprā un Luksemburgā), ES pilsoņiem ir jāatbilst arī prasībai par minimālo uzturēšanās laiku. Visās dalībvalstīs citu ES valstu pilsoņiem ir jāreģistrējas balsošanai pirms vēlēšanu dienas. Reģistrācijas termiņi dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgi.

2. Pilsoņu, kuri nedzīvo savā dalībvalstī, tiesības balsot izcelsmes valstīs

Gandrīz visas dalībvalstis dod iespēju Eiropas vēlēšanas balsot no ārvalstīm. Dažās dalībvalstīs vēlētājiem ir jāreģistrējas valsts vēlēšanu iestādēs, lai viņi būtu tiesīgi balsot no ārzemēm pa pastu vai vēstniecībā vai konsulātā. Citās dalībvalstīs balsošana pa pastu var notikt vēstniecībās vai konsulātos. Dažās dalībvalstīs tiesības balsot ārvalstīs piešķir tikai tiem pilsoņiem, kas dzīvo citā dalībvalstī (piemēram, Bulgārijā un Itālijā). Turklāt lielākā daļa dalībvalstu paredz īpašu kārtību attiecībā uz diplomātiem un militārpersonām, kas strādā ārvalstīs.

Tas, ka daži pilsoņi var balsot gan uzņēmējā valstī, gan kā valstspiederīgie savā izcelsmes valstī, varētu izraisīt iespēju rīkoties ļaunprātīgi, piemēram, balsot divkārt, kas ir noziedzīgs nodarījums dažās dalībvalstīs. Šajā sakarībā jaunākie grozījumi 1976. gada Vēlēšanu aktā, kas pieņemti ar [Padomes Lēmumu \(ES, Euratom\) 2018/994](#), paredz dalībvalstu pienākumu nodrošināt, lai par divkārtu balsošanu Eiropas Parlamenta vēlēšanās tiktu piemēroti efektīvi, samērīgi un atturoši sodi.

D. Tiesības kandidēt vēlēšanās

Tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās citā dzīvesvietas dalībvalstī izriet arī no nediskriminācijas principa, kas aizliedz diskrimināciju starp pilsoņiem un nepilsoņiem, un izriet no tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties Eiropas Savienībā. Jebkurai personai, kas ir Savienības pilsonis un nav dzīvesvietas dalībvalsts pilsonis, bet atbilst tiem pašiem nosacījumiem attiecībā uz tiesībām kandidēt, ko šī valsts ar likumu izvirza saviem pilsoņiem, ir tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī, ja vien šīs tiesības tai nav īpaši liegtas ([Padomes Direktīvas 93/109/EK](#) 3. pants).

Attiecībā uz kandidēšanu nosacījumi katrā dalībvalstī ir atšķirīgi, taču visām kopīga ir viena prasība – proti, par dalībvalsts pilsonību. Neviena persona nevar vienās un tajās pašās vēlēšanās kandidēt vairāk nekā vienā dalībvalstī ([Padomes Direktīvas 93/109/EK](#) 4. pants). Vairākumā dalībvalstu minimālais vecums, no kura drīkst kandidēt vēlēšanās, ir 18 gadi, izņemot Beļģiju, Bulgāriju, Čehiju, Igauniju, Īriju, Kipru, Latviju, Lietuvu, Poliju un Slovākiju (21 gads), Rumāniju (23 gadi) un Grieķiju un Itāliju (25 gadi).

E. Kandidātu izvirzīšana

Dažās dalībvalstīs kandidatūras var izvirzīt tikai politiskās partijas un politiskās organizācijas. Visās pārējās dalībvalstīs kandidātu sarakstus drīkst iesniegt, ja tos apstiprina noteikts skaits parakstu vai vēlētāju, un dažos gadījumos ir nepieciešama arī drošības nauda.

[Eiropadomes 2018. gada 28. jūnija Lēmumā \(ES\) 2018/937](#), ar ko nosaka Eiropas Parlamenta sastāvu, ir paredzēta kārtība, kā aizpilda LES 14. panta 2. punktā

paredzētās vietas Eiropas Parlamentā, piemērojot līdzsvarotas proporcionalitātes principu (1.3.3.).

F. Vēlēšanu datumi

Saskaņā ar 1976. gada Vēlēšanu akta 10. un 11. pantu Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiek vienā un tajā pašā periodā, kas sākas ceturtdienas rītā un beidzas svētdienā, bet precīzu dienu un laiku nosaka katra dalībvalsts. Padome 1976. gadā ar vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu noteica vēlēšanu periodu pirmajām vēlēšanām 1979. gadā. Turpmākās vēlēšanas kopš 1979. gada notika Vēlēšanu akta (1.3.1.) 5. pantā minētā piecu gadu perioda pēdējā gada attiecīgajā laikposmā.

Lai 2014. gada vēlēšanas nebūtu jārīko Vasarsvētku brīvdienās, Padome ar 2013. gada 14. jūnija lēmumu sākotnēji jūnijā paredzētos vēlēšanu datumus pārcēla uz 22.–25. maiju, izmantojot šādu 11. panta noteikumu: “Ja šajā laika periodā (..) nav iespējams sarīkot vēlēšanas, Padome, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, ar vienprātīgu lēmumu vismaz vienu gadu pirms 5. pantā minētā piecu gadu termiņa beigām nosaka vēlēšanu periodu, kas nav vairāk kā divus mēnešus pirms vai vienu mēnesi pēc perioda, kas noteikts saskaņā ar šā punkta iepriekšējās daļas noteikumiem.” Nākamās vēlēšanas notiks minētā piecu gadu perioda pēdējā gada attiecīgajā laikposmā (1976. gada Vēlēšanu akta 11. pants). Līdz ar to 2019. gada vēlēšanas notika no 23. līdz 26. maijam.

G. Vēlētāju iespējas mainīt kandidātu secību sarakstos

Vairākumā dalībvalstu vēlētāji var veikt preferenciālu balsošanu, izmainot sarakstā norādīto kandidātu secību. Tomēr sešās dalībvalstīs (Francijā, Portugālē, Rumānijā, Spānijā, Ungārijā un Vācijā) saraksti ir slēgti (nav iespējama preferenciāla balsošana). Maltā un Īrijā vēlētāji sarindo kandidātus vēlamajā secībā (atsevišķi pārdalāma balss).

H. Pilnvaru laikā atbrīvoto vietu aizpildīšana

Dažās dalībvalstīs atbrīvotās vietas piešķir pirmajiem no saraksta neievēlētajiem kandidātiem (ja nepieciešams, pēc izmaiņām, lai atspoguļotu balsu skaitu, ko saņēmuši kandidāti). Citās dalībvalstīs vakantās vietas piešķir aizstājējiem un gadījumā, ja nav aizstājēju, kandidātu secība sarakstos ir izšķirošais kritērijs. Dažās citās dalībvalstīs EP deputāti ir tiesīgi atgriezties darbā Eiropas Parlamentā pēc tam, kad viņu atkāpšanās iemesls ir zaudējis aktualitāti.

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Kopš 20. gadsimta 60. gadiem Eiropas Parlaments vairākkārt ir paudis viedokli par vēlēšanu tiesību jautājumiem, kā arī iesniedzis priekšlikumus saskaņā ar EK līguma 138. pantu (tagad LESD 223. pants). Tas, ka nav īsteni vienotas procedūras Eiropas Parlamenta ievēlēšanai, liecina, cik grūti ir saskaņot atšķirīgās dalībvalstu tradīcijas. Amsterdamas līgumā paredzētā iespēja pieņemt kopīgus principus tikai daļēji ļāva pārvarēt šīs grūtības. Pagaidām vēl nav izpildīta LESD 223. pantā izklāstītā apņemšanās pieņemt vienotu procedūru, kas paredzētu saņemt Eiropas Parlamenta piekrišanu. Parlaments pastāvīgi centās modernizēt un “europeizēt” kopējo vēlēšanu procedūru, un tā rezultātā 1997. gadā tika iesniegts priekšlikums par vienotu vēlēšanu procedūru; šā priekšlikuma galvenie aspekti tika iekļauti Padomes 2002. gada

lēmumā. 2015. gada 11. novembrī Eiropas Parlaments pieņēma [rezolūciju](#) par Eiropas Savienības Vēlēšanu likuma reformu. Ar šo Konstitucionālo jautājumu komitejas sagatavoto likumdošanas iniciatīvu tika ierosināti grozījumi 1976. gada Vēlēšanu aktā, lai padarītu Eiropas vēlēšanas demokrātiskākas un palielinātu sabiedrības līdzdalību vēlēšanu procesā. Parlamenta ierosinātie grozījumi daļēji tika pieņemti un iekļauti Padomes 2018. gada 13. jūlija Lēmumā (ES, Euratom) 2018/994. Tomēr Padome nepiekrīta Parlamenta priekšlikumam izveidot kopīgu vēlēšanu apgabalu un izvirzīt vadošos kandidātus Komisijas priekšsēdētāja amatam.

Ņemot vērā 2018. gada 7. februāra rezolūciju par Eiropas Parlamenta sastāvu, Parlaments nobalsoja par tā deputātu vietu skaita samazināšanu no 751 uz 705 pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES un par *Brexit* rezultātā atbrīvoto vietu pārdalīšanu starp tām ES valstīm, kas ir nedaudz nepietiekami pārstāvētas ([1.3.3.](#)). 2012. gada 22. novembrī Eiropas Parlaments pieņēma [rezolūciju](#), kurā mudināja Eiropas politiskās partijas 2014. gada vēlēšanu kampaņā nominēt kandidātus Komisijas priekšsēdētāja amatam, tādējādi nostiprinot gan Parlamenta, gan Komisijas politisko leģitimitāti. Šāda kārtība tika ieviesta pirms 2014. gada vēlēšanām, un pirmo reizi vadošie kandidāti tika izvirzīti 2014. gada vēlēšanās. Visbeidzot, 2014. gada vēlēšanu rezultātā vienu no šiem kandidātiem – Žanu Klodu Junkeru – 2014. gada 22. oktobrī Eiropas Parlaments ievēlēja par Komisijas priekšsēdētāju. [2018. gada 7. februāra lēmumā](#) par pamatnolīguma par Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas attiecībām pārskatīšanu Parlaments norādīja, ka ir gatavs noraidīt jebkuru Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātu, kurš pirms 2019. gada Eiropas vēlēšanām nebūs izvirzīts kā kādas Eiropas politiskās partijas [vadošais kandidāts](#) (*Spitzenkandidat*). Tomēr pēc 2019. gada vēlēšanām par Eiropas Komisijas priekšsēdētāju ievēlēja Urzulu fon der Leienu, kura nebija vadošā kandidāte.

2003. gadā tika izveidota sistēma Eiropas politisko partiju finansēšanai, paredzot izveidot arī ES līmeņa politiskos fondus ([1.3.3.](#)) (Regulu (EK) Nr. 2004/2003 atcēla un aizstāja ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra [Regulu \(ES, Euratom\) Nr. 1141/2014](#) par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu). 2014. gada regula nesen tika grozīta, ņemot vērā Parlamenta [2017. gada 15. jūnija rezolūciju](#) par politisko partiju un politisko fondu finansēšanu Eiropas līmenī. Šajā rezolūcijā tika norādīts uz trūkumiem attiecībā uz līdzfinansējuma līmeni un iespēju Eiropas Parlamenta deputātiem būt vairāku partiju biedriem, tādējādi cenšoties panākt, lai publiskie līdzekļi tiktu pareizi izmantoti Eiropas politisko partiju un fondu finansēšanai, kā to nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 3. maija [Regula \(ES, Euratom\) 2018/673](#).

Nesenie notikumi ir apliecinājuši iespējamus riskus vēlēšanu procesam un demokrātijai, kas var rasties no saziņas tiešsaistē (manipulācijas ar personas datiem vēlēšanu kontekstā). Lai novērstu personas datu nelikumīgu izmantošanu, nesen ir pieņemti jauni grozījumi 2014. gada regulā par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu (Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 25. marta [Regula \(ES, Euratom\) 2019/493](#), ar ko attiecībā uz pārbaudes procedūru, kura saistīta ar personas datu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā, groza Regulu (ES, Euratom) Nr. 1141/2014). Jaunie noteikumi, par kuriem vienojās Parlaments un Padome, ir paredzēti, lai aizsargātu

vēlēšanu procesu no tiešsaistes dezinformācijas kampaņām, kas ļaunprātīgi izmanto vēlētāju personas datus, un tie ļauj piemērot finansiālas sankcijas Eiropas politiskajām partijām un fondiem, kas apzināti ietekmē vai mēģina ietekmēt Eiropas vēlēšanu rezultātus, izmantojot datu aizsardzības noteikumu pārkāpumus.

Turklāt pēc Parlamenta 2017. gada 15. jūnija rezolūcijas par tiešsaistes platformām un digitālo vienoto tirgu, kurā tas aicināja Komisiju apsvērt iespēju pieņemt tiesību aktus nolūkā ierobežot viltus saturs izplatīšanu, Komisija 2018. gada aprīlī nāca klajā ar [paziņojumu](#) "Vēršanās pret dezinformāciju tiešsaistē: Eiropas pieeja" un ierosināja ES mēroga [prakses kodeksu](#), kuru 2018. gada septembrī parakstīja trīs tiešsaistes platformas. Komisijas 2018. gada decembra "[Rīcības plāns dezinformācijas apkarošanai](#)" cita starpā mudina tiešsaistes platformas ātri un efektīvi pildīt saistības un galveno uzmanību pievērst darbībām, kas ir steidzamas saistībā ar Eiropas vēlēšanām, tostarp viltus kontu dzēšanai, automatizēto kontu jeb botu marķēšanu un sadarbībai ar faktu pārbaudītājiem un pētniekiem, lai atklātu dezinformāciju un padarītu redzamāku ar faktiem pārbaudītu saturu. Gatavojoties 2019. gada maija Eiropas vēlēšanām, Komisija aicināja trīs prakses kodeksu parakstījušas platformas [ik mēnesi ziņot](#) par veiktajiem pasākumiem nolūkā uzlabot reklāmu izvietojuma kontroli, nodrošināt politiskās un uz problēmjaudājumiem balstītās reklāmas pārredzamību un cīnīties pret viltus kontiem un botu ļaunprātīgu izmantošanu.

Ina Sokolska
11/2020

